

YMATEB Y LLYWODRAETH: RHEOLIADAU DIOGELU IECHYD (CYFYNGIADAU CORONAFEIRWS) (CYMRU) (DIWYGIO) (RHIF 7) 2020

1. Dyma ymateb gan y Llywodraeth i adroddiad drafft y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad dyddiedig 9 Gorffennaf 2020.
2. Gofynnir i'r Pwyllgor nodi bod Gweinidogion Cymru, yn dilyn adroddiad y Pwyllgor, wedi dirymu Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 7) 2020¹.

Pwyntiau craffu technegol:

3. Dim materion yn codi.

Pwyntiau craffu ar rinweddau:

Hawliau dynol

4. Mae'r Adroddiad drafft hwn yn codi tri phwynt sy'n ymwneud â hawliau dynol –
 - a. Pa gyfyngiadau yn y Rheoliadau sy'n cyffwrdd ag Erthygl 5;
 - b. A ddylai Memoranda Esboniadol i Offerynnau Statudol sy'n cyffwrdd â hawliau dynol nodi pob hawl y cyffyrddir â hi ar wahân ynghyd â'r wybodaeth berthnasol (mewn dull tebyg i'r Uchel Lys yn ei ddyfarniad ar *Dolan v Secretary of State*²)
 - c. A yw'r Rheoliadau hyn yn cyffwrdd ag Erthygl 9.
5. Mae'r Llywodraeth yn ystyried
 - a. Bod Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 7) 2020 ("y Rheoliadau diwygio") yn llacio cyfyngiadau a oedd yn golygu, wrth eu cymryd gyda'i gilydd, fod potensial i gyffwrdd â nifer o Hawliau'r Confensiwn, gan gynnwys Erthygl 5. Roedd y prif Rheoliadau³ yn cyfyngu ar allu pobl i fyw eu bywydau bob dydd ac i deithio, a allai olygu rhyw fath o fod o dan gadwad er mwyn atal clefydau heintus rhag lledaenu. Dros amser mae'r cyfyngiadau hyn wedi eu llacio. Roedd y llacio o dan y Rheoliadau diwygio yn galluogi pobl i adael yr ardal leol lle'r oeddent yn byw heb esgus rhesymol. Roedd hyn yn golygu bod pobl mewn sefyllfa well i deithio i ble bynnag yr oeddent yn mynnu, a allai ddarparu mwy o ryddid ynddo'i hun.
 - b. Fel y'i nodir uchod, fod y Rheoliadau diwygio wedi arwain at lacio'r cyfyngiadau a osodwyd gan y prif Rheoliadau. Mae'r Llywodraeth yn ystyried bod y Rheoliadau

¹ Gweler Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) 2020

² [2020] EWHC 1786 Admin

³ Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Cymru) 2020

yn arwain at fwy o ryddid mewn cysylltiad â'r Erthyglau a ganlyn (er y bydd union natur y cyffwrdd â'r Erthyglau yn dibynnu ar amgylchiadau unigol):

- i. Ffurio aelwydydd estynedig – Erthygl 8 (yr hawl i barch at fywyd preifat a theuluol);
 - ii. Galluogi pobl i adael yr ardal leol lle'r oeddent yn byw heb esgus rhesymol – Erthyglau 5 (yr hawl i ryddid), 8 ac 11 (rhyddid i ymgynnull a chymdeithasu);
 - iii. Cau atyniadau o dan do i ymwelwyr yn barhaus – Erthygl 1 o'r Protocol Cyntaf (yr hawl i fwynhau meddiannau yn heddychlon);
 - iv. Galluogi cynullïadau awyr agored wedi eu trefnu – Erthyglau 8 ac 11.
- c. Y dull a ddefnyddiwyd gan y llys yn *Dolan* oedd ymateb i faterion penodol a godwyd gan yr hawlydd. Roedd yn ofynnol i'r llys ymateb i bob un o'r materion hynny yn unigol. O dan y pwerau galluogi a nodir yn Rhan 2A o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984, mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru ddileu cyfyngiadau neu ofynion pan ystyriant nad ydynt yn gymesur mwyach â'r hyn y ceisir ei gyflawni fel ymateb iechyd y cyhoedd i bandemig y coronafeirws. Mae hyn, mewn llawer o ffyrdd, yn gorgyffwrdd ag ystyriaethau Hawliau'r Confensiwn. Mae'r Llywodraeth wedi ceisio gwneud hyn mewn modd amserol ac yn ystyried bod y ffordd y mae'r cyfyngiadau wedi eu llacio wedi cydymffurfio â hawliau'r Confensiwn. Er bod y Llywodraeth wedi ystyried darpariaethau ar sail unigol, mae hefyd yn ystyriol o'r cysylltiad ehangach rhwng y cyfyngiadau a'r gofynion amrywiol a'r ffordd y cyffyrddir â hawliau'r Confensiwn yn unigol ac ar y cyd.
- d. Mae'r Llywodraeth wedi ystyried potensial cyfyngiadau i gyffwrdd â hawliau unigolion o dan Erthygl 9 (rhyddid cydwybod a chrefydd). Mae hyn wedi sicrhau (yn rhannol) fod angladdau wedi gallu parhau yn ystod y pandemig (ond yn ddarostyngedig i sicrhau bod mesurau diogelu sy'n gysylltiedig ag iechyd yn eu lle). Ar ôl gwneud y Rheoliadau diwygio, mae'r Llywodraeth wedi llacio'r cyfyngiad mwy cyffredinol i gau manau addoli. Fodd bynnag, mae'r Llywodraeth yn ystyried nad oedd y darpariaethau a wnaed yn benodol gan y Rheoliadau diwygio ar eu pennau eu hunain yn cyffwrdd ag Erthygl 9, ond mae'n derbyn yn ehangach fod cyfnod y cyfyngiadau wedi cyffwrdd ag Erthygl 9 ac mae wedi ystyried hyn fel rhan o'i hymateb i lacio cyfyngiadau dros amser.

Cydraddoldeb

6. Gofynnir i Lywodraeth Cymru amlinellu'r camau a gymerwyd i gydymffurfio â dyletswyddau yn Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 (rheoliad 8(1)(d) yn benodol).

7. Mae'r Llywodraeth wedi cynnal asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb, ac mae'r rhain wedi eu cyhoeddi ar wefan LLYW.cymru – gweler <https://llyw.cymru/asesiadau-or-effaith-ar-gydraddoldeb-coronafeirws>

Materion trawsffiniol ac aelwydydd estynedig

8. Mae'r adroddiad drafft yn cyfeirio at Ganllawiau⁴ ac yn ceisio eglurhad ar ystyr “o ran Cymru” yng nghyd-destun y Rheoliadau diwygio.
9. Mae'r Llywodraeth yn ystyried bod pŵer Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau “as respects Wales” o dan Ran 2A o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 yn bŵer i wneud rheoliadau a chanddynt gymhwysiad tiriogaethol i Gymru. Mae natur y pwerau a roddir gan y Rhan honno (adrannau 45B a 45C yn bennaf) a'r geiriau egluro yn adran 45T(6)(b) yn ategu'r dehongliad hwnnw.
10. Mae'r hyn y mae hynny'n ei olygu yn ymarferol yn dibynnu ar natur y darpariaethau yn y Rheoliadau. Mae'r cymhwysiad tiriogaethol yn golygu bod rhaid gosod y cyfyngiad o dan sylw yng Nghymru ond gall y ffordd y mae'n gweithredu gael effaith y tu hwnt i Gymru.
11. Felly, nid oes dim byd yn y Rheoliadau i rwystro dwy aelwyd sy'n byw unrhyw le yn y byd rhag ymuno yn aelwyd estynedig at ddibenion y Rheoliadau. Byddai gwneud hynny yn golygu y byddai personau o'r ddwy aelwyd hynny, pryd bynnag y byddent yn gorfforol yng Nghymru, yn cael eu trin fel un aelwyd at ddibenion y Rheoliadau.
12. Er enghraifft, gallai aelwyd o Gaerdydd ffurfio aelwyd estynedig gydag aelwyd sy'n byw ym Mryste. Pan fyddent yng Nghymru, byddent yn cael eu trin fel aelwyd estynedig o dan y Rheoliadau. Felly, pan fo'r Rheoliadau yn darparu na chewch gwrdd o dan do ag unrhyw un ac eithrio aelod o'ch aelwyd neu eich aelwyd estynedig, mae hynny yn golygu o dan do yng Nghymru ond nid oes gwahaniaeth a yw'r bobl o'r aelwyd estynedig yn dod o'r tu allan i Gymru. Byddai'r gyfraith sy'n gymwys lle y byddent yn berthnasol y tu allan i Gymru.
13. Ar y llaw arall, pan oedd y Rheoliadau yn darparu bod rhaid i unrhyw un sy'n byw yng Nghymru aros yn lleol i'r man lle y mae'n byw, roedd hyn yn dal i fod yn gymwys y tu allan i Gymru (gan nad oedd yn lleol i'r man lle y mae'n byw). Nid oedd y gyfraith lai caeth a oedd yn gymwys yn Lloegr yn gwneud gwahaniaeth.

Canllawiau Llywodraeth Cymru

14. Mae'r Adroddiad drafft yn cyfeirio at dudalen ar wefan y Llywodraeth o'r enw “Coronafeirws: beth y mae'r gyfraith yng Nghymru yn ei ddweud?” gan nodi ei bod, ar adeg ei hysgrifennu (9 Gorffennaf), yn cyfeirio at gyfraith nad oedd mewn grym mwyach.
15. Mae'r Llywodraeth yn nodi sylw'r Pwyllgor, ac yn cadarnhau bod y dudalen hon wedi ei dileu.

⁴ Yn benodol [Canllawiau ar aelwydydd estynedig: coronafeirws](#)

